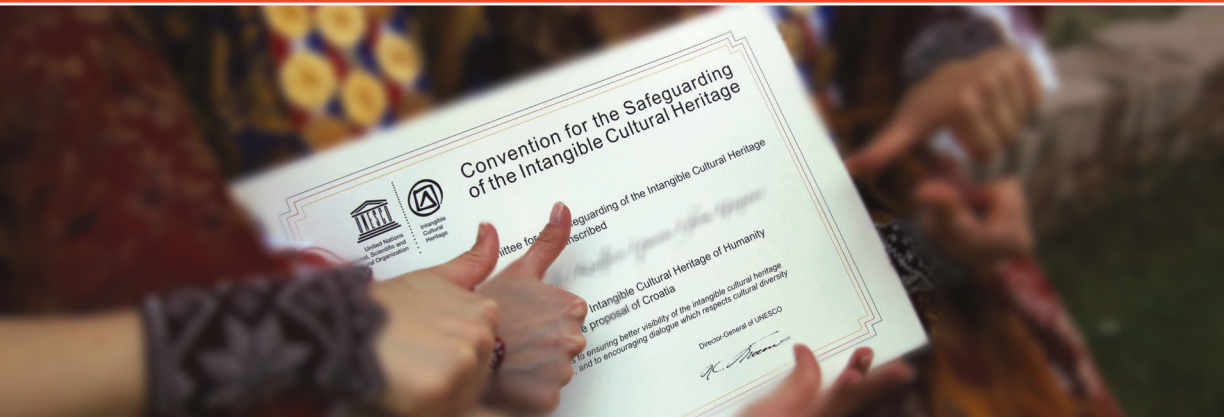

PROIZVODNJA BAŠTINE: KRITIČKE STUDIJE O NEMATERIJALNOJ KULTURI

uredile MARIJANA HAMERŠAK, IVA PLEŠE I ANA-MARIJA VUKUŠIĆ

Vlasništvo nad kulturnim dobrom kao strategija: karneval u Bincheu, stvaranje kulturne baštine i kulturnog dobra

U kolovozu 1992. godine jedna bivša stanovnica malog belgijskog gradića Binchea napisala je bijesno pismo gradonačelniku toga grada.¹ Uz pismo je priložila reklamu u kojoj Belgijski autoklub najavljuje održavanje svog godišnjeg karnevala 15. kolovoza. Pod sloganom “svi su dobro došli”, a da bi se pobudio što veći interes, reklama je istaknula posebnu atrakciju: dolazak autentičnih *Gilles de Binche* – najpoznatije karnevalske skupine u Belgiji. Ta je najava razbjesnila autoricu pisma: “Godinama sam živjela u Ulici Bossart u Bincheu, moja su djeca rođena u Bincheu i doista nas je razljutila ova netočna reklama. U pravitku šaljem reklamu na nizozemskom, u slučaju da odlučite pokrenuti tužbu.”² Pismo je naišlo na plodno tlo: nije prošlo ni tjedan dana, a Martine Antoine, tajnica karnevalske udruge u Bincheu, već je odaslala odgovor u kojem se autorici pisma zahvalila na trudu da se održi dobra reputacija karnevala.

Dakle, čak i mnogo prije 2003. godine, kada je UNESCO-ov međunarodni žiri proglasio karneval u Bincheu remek-djelom usmene i nema-

¹ Puno hvala Regini Bendix, Valdimaru Hafsteinu i anonimnim recenzentima za konstruktivne komentare koji su mi mnogo pomogli.

² Pismo gospođe Hocquet-Charlet gradonačelniku Binchea, 13. kolovoza 1992. godine (Arhiv udruge Carnaval de Binche). Grad Binche nalazi se oko šezdeset kilometara južno od Bruxellesa, u provinciji Hainaut, te je dio francuskog govornog područja (Valonije) u federalnoj državi Belgiji. U gradu živi oko devet i pol tisuća stanovnika, a zajedno s okolnim selima ukupni je broj stanovnika oko trideset i dvije tisuće.

terijalne baštine čovječanstva, građani Binchea slavili su svoju godišnju predkorizmenu svetkovinu kao jedinstven karneval. UNESCO-ov međunarodni žiri istaknuo je dugovječnost karnevala kao i kontinuitet njegove izvedbene dimenzije. Nevladine udruge koje su ga procjenjivale – Conseil International pour la Musique Traditionnelle i Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines – isticale su korištenje tradicijskih tehnika i rukotvorstva te odbijanje bilo kakve komercijalne eksploatacije karnevala. Kulminacija karnevala događa se u trodnevnom razdoblju prije Pokladnog utorka. Lokalni akteri, koji su organizirani u različita društva (*sociétés*), na Pokladnu nedjelju predstavljaju svoje raskošne, šarene, maštovite kostime. U ponedjeljak prije Pokladnog utorka mjesna je omladina zadužena za pripremu zabave u kojoj djeca i mladi, uz pratnju vergla, plešu od kafića do kafića, pri čemu ih posipaju gomilama konfeta. Tek se na Pokladni utorka pokladari iz Binchea pretvaraju u najtradicionalniji lik, tzv. *Gille*. Kostimi *Gilleova* ispunjeni su slamom, a ukrašeni su filcanim zvijezdama, lavovima i krunama. Mnogo prije svanuća koreografiju karnevala otvara *ramassage*, kada se po svakog *Gillea* ide u njegovu kuću. Pravilo je da se nijedan *Gille* ne smije kretati bez bubnjara, pa su ulice ispunjene skupinama *Gilleova* u pratnji bubnjara koji izvode svoj repertoar *airs de Gille*. Izvedba se sastoji od različitih tradicijskih elemenata: oko deset sati ujutro, *Gilleovi* stavljaju svoje voštane maske, po prvi i jedini put tijekom dana. Svaka se skupina kreće prema središnjem trgu u Bincheu gdje plešu *rondeau*. Nakon kratke stanke za ručak, skupine se okupljaju u veliku povorku. Skupine glazbenika, koje se sastoje od bubnjara i limene glazbe, prave paklensku buku, a neki od *Gilleova* nose ogromne šešire načinjene od mnoštva nojevih pera. Navečer se održava još jedna povorka, a popratni raskošni vatromet jedno je od posebno dojmljivih vizualnih obilježja karnevala (usp. Revelard 2002).

Registrirana udruga Carnaval de Binche zaštitila je izraze *Carnaval de Binche* i *Gille de Binche* te njihov figurativni znak pri uredu za patente za Benelux u Bruxellesu još 1985. godine. Zahvaljujući tom pravnom sredstvu, udruga se mogla učinkovito boriti protiv zloporaba.³

³ Pismo Martine Antoine gospođi Hocquet-Charlet, 19. kolovoza 1992. godine (Arhiv udruge Carnaval de Binche).

Ranije spomenuto pismo iz 1992. godine potaknulo je predsjednika karnevalske udruge da kontaktira Michela van Malderena, zastupnika za patente u Bruxellesu. Zanimalo ga je kako se u budućnosti najbolje mogu spriječiti zloporabe zaštićenog naziva. Pravnik je u svom detaljnom odgovoru predložio da sustavno bilježe svaku potencijalnu zloporabu naziva. Ipak, naglasio je da će biti teško dokazati, a samim time i pravno obrazložiti da je zloporaba naziva dovela do ekonomskih gubitaka. Malderen je svoje pismo završio sljedećim savjetom: valja kontaktirati odgovorne osobe i inzistirati na povlačenju reklame. Kasnije sam u razgovoru saznao da je krivac, Belgijski autoklub, priznao svoju pogrešku: posebna atrakcija nisu trebali biti pravi *Gilleovi* iz Binchea nego *Gilleovi* iz grada Managea.⁴

Slučaj iz Binchea pokazuje kako je godišnji običaj pretvoren u resurs te kako zajednica traži isključiva prava na korištenje toga resursa, kao i na njegovu interpretaciju (usp. Coombe 1998). Zajednica brendira svoje kulturno dobro, u ovom slučaju karneval u Bincheu. Tijekom duge povijesti institucionalizacije i birokratizacije karnevala, zajednica je utemeljila pravnu osobu – karnevalsku udругu – koja je uvela posebne pravne mjere da bi karneval zaštitila od imitacija i ekonomske eksploatacije. To ukazuje na paradigmatički pomak u odnosu prema kulturi, koji je Georgea Yúdicea potaknuo da se upita “kako je došlo do toga da je shvaćanje kulture kao podesnog sredstva za ostvarivanje nekog cilja dobilo legitimitet i zamijenilo, odnosno obuhvatilo, druga shvaćanja kulture?” (Yúdice 2003:1). Yúdice kulturu vidi kao sredstvo za rješavanje ekonomskih i političkih problema. Kulturu smatra usporedivom s prirodnim resursima i njihovom iskoristivošću. U globaliziranom svijetu pojam kulture kao moćnog resursa može imati dalekosežne posljedice. To je osobito vidljivo u situacijama kada se specifični ciljevi međunarodnih institucija koje se bave kulturom, poput UNESCO-a, koriste u političke i ekonomske svrhe, čime se kultura komodificira.

Analiza procesa procjene i valorizacije lokalne kulturne prakse, kako ih naziva Barbara Kirshenblatt-Gimblett (2006:193), pomaže pri rekon-

⁴ Pismo Michela Van Malderena udruzi Carnaval de Binche, 1. rujna 1992. godine (Arhiv udruge Carnaval de Binche).

strukciji povijesti duhovnih i materijalnih dimenzija vlasništva nad kulturnim dobrom kao diskurzivne prakse i kao strategije: koji su akteri svoje opredmećene tradicije nazvali kulturnim dobrom; s kojom su konkretnom zajednicom povezali tu tradiciju i koje su okolnosti pritom uzeli u obzir; kakav je bio tijek pregovora o granicama i mogućnostima pristupa lokalnom resursu; koji su lokalni akteri prisvojili prava korištenja lokalnog kulturnog resursa? Da bih odgovorio na ta pitanja, koristim se definicijom prema kojoj je vlasništvo nad kulturnim dobrom kulturna praksa koja regulira odnos između pojedinih aktera, odnosno skupina aktera i predmeta, kulturnih izvedbi ili lokalnog znanja (usp. Hann 1998; Huber 2005:43). Poimajući dobro odnosno vlasništvo kao diskurzivno oblikovani proces, ova definicija pridaje antropološku i povijesnu dimenziju suvremenim diskursima autorstva i diskursima vlasništva nad znanjem, kulturnim praksama i folklorom. Kada vlasništvo nad kulturnim dobrom definiramo kao kulturnu praksu, ističemo dinamičnost toga pojma, što nam omogućuje da se usredotočimo na konkretne aktere koji stvaraju vlastite (refleksivne) interpretacije vlasništva nad kulturnim dobrom i koji to dobro koriste na sebi svojstvene načine.

Postoji razlika između lokalnih praksi vezanih uz kulturna dobra i pravnih ili znanstvenih pristupa kulturnoj baštini ili kulturnim dobrima (Tschofen 2007:21). Čak i prije nego što je pojam vlasništva nad kulturnim dobrom zadobio obilježja moćnog koncepta na nacionalnoj i međunarodnoj političkoj sceni, lokalni su akteri u Bincheu radili na strategijama kojima je cilj bio lokalne tradicije označiti kao jedinstvene i isključivo njihove, tj. kao dobra u vlasništvu njihove lokalne zajednice. Stoga analiza stvaranja kulturnog dobra mora odražavati dvije dimenzije: vlasništvo nad kulturnim dobrom kao pojam, odnosno paradigmu u političkom ili znanstvenom smislu i vlasništvo nad kulturnim dobrom kao diskurzivnu strategiju i praksu.

Na temelju belgijskog primjera, u lokalnim se pretečama procesa stvaranja baštine mogu uočiti strategije zaštite koje su oblikovale okvir unutar kojega danas djeluje globalni režim kulturnih dobara (usp. Tschofen 2007; Bendix 2007; Brown 2005). Djelovanjem međunarodnih organizacija poput UNESCO-a i WIPO-a (Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo) zaštita kulturnih dobara podignuta je na novu razinu (usp.

Kirshenblatt-Gimblett 2006; Hafstein 2004a:301; Brown 1998). Međutim, da se u refleksivnim društvima mogu javiti pokušaji da se lokalne značajke obilježe kao resurs, poznato je još od razdoblja “izmišljanja tradicija” u devetnaestom stoljeću (Hobsbawm i Ranger 1983; Noyes 2007). Traganje za egzotičnim iskustvima i korištenje tradicije kao resursa nije počelo tek s pojavom globalne ekonomije, kao što to tvrdi Yúdice (2003). Međutim, međunarodna nastojanja da se zaštite kulturna dobra otvaraju i nove rasprave, primjerice o tome tko smije koristiti lokalnu kulturu ili tradicijsko znanje i na koji način.

Građani Binchea uspješno su spriječili pokušaj autokluba da u reklami koristi *Gilleove* iz Binchea. Ova lokalna strategija isključuje aktere koji ne pripadaju lokalnoj zajednici. Prava uporabe rezervirana su isključivo za članove zajednice; oni odlučuju o (ekonomski motiviranoj) uporabi karnevala što se vidi iz samog loga. Međutim, čak i unutar same zajednice, diferencirane s obzirom na razine sudjelovanja i hijerarhijske odnose, pristup lokalnom resursu regulira udruga. Različite strategije lokalnih aktera koji se prave da govore u ime čitave zajednice vode prema šumi pravnih odredbi vezanih uz lokalnu izvedbu.

Postavljanje granica izvan zajednice: stvaranje lokalnog kulturnog resursa

Dana 24. srpnja 1948. godine u novinama *Le Binchois* objavljen je komentar ogorčenog stanovnika Binchea koji se potpisao s *un vieux Binchois* (stari Binšanin). Autor pisma kritizirao je izvoz karnevala iz Binchea. Pisao je o dvjema mladim djevojkama koje su na krivi način nosile kostime *Gilleova* i tako ih okaljale. U lipnju su *Gilleovi* iz susjednog industrijskog gradića La Louvièrea sudjelovali u međunarodnoj povorci u Aix-les-Bainsu (Francuska). Gradsko vijeće Binchea borilo se protiv onoga što je autor pisma nazvao “surogatima” (*Ersatz*) karnevala iz Binchea, a on je smatrao da su takvi prijestupi, potaknuti ekonomskim pobudama, žalosni.

Nekoliko se dana kasnije, 31. srpnja, u istim novinama pojavio još jedan komentar koji je pozivao na oprez: “Što će biti od jedinog, istinskog, jedinstvenog *Gillea* iz Binchea ako se ne zaustavi ova napast njegovog

imitiranja?” Autor toga komentara sve imitacije *Gillea* iz Binchea smatra upitnima, bez obzira je li riječ o međunarodnim povorkama koje se odvijaju daleko od Binchea ili pak o onima iz neposrednog susjedstva: “Te će maškare vidjeti i ljudi koji nikada ranije nisu vidjeli prave *Gilleove* iz Binchea te će na temelju njih izvući krive zaključke, a to je doista pogubno za naš ugled i našu čast.” Imitacije *Gillea* koje se javljaju diljem Belgije za ovog su čitatelja trivijalizacija “najljepšeg folklornog blaga zemlje”.

U takvim se napisima ogleda stvaranje lokalnog diskursa o imitacijama i originalu. Da bi se opisao duh karnevala, često se koristi metafora srednjovjekovnih zidina koje okružuju gotovo cijeli grad Binche. Tvrdnje da karneval svoj “izvorni” smisao i “autentični” duh ima samo unutar zidina grada način je na koji se oblikuje predodžba o njegovoj jedinstvenosti i argumentira zašto isključivo lokalni akteri imaju pravo na korištenje tog lokalnog resursa. Ovu tvrdnju na jezičnoj razini potvrđuje i nastanak termina *Le Carnaval de Binche* i *Gille de Binche*. Određenje *de Binche* dovelo je do polarizacije slične onoj na koju je u svojoj analizi karnevala na njemačkim govornim područjima ukazao i Konrad Köstlin (1978:11), a prema kojoj je karneval karakterističan za lokalnu zajednicu. Prema riječima povjesničara Hillela Schwartza (1996), rasprave o “kulturi kopije” ukazuju na osjećaj podvojenosti zbog povećanja broja reprodukcija i njihovih uporaba te straha od gubitka osjećaja jedinstvenosti. Društva koja uvelike ovise o kopijama, smatra Schwartz, obično idoliziraju simboličku snagu originala.

Građani Binchea postali su svjesni simboličke i ekonomske vrijednosti svojeg karnevala polovicom devetnaestog stoljeća. Zbog sve veće nacionalne i međunarodne popularnosti, karneval iz Binchea postao je s vremenom toliko privlačan da je utjecao na karnevale u području Valonije, u dijelovima sjeverne Francuske, pa čak i u nizozemskim govornim područjima Belgije, gdje su lokalne skupine utemeljile karneval “u stilu Binchea”, koji izvedbom i kostimima nalikuje karnevalu iz Binchea (usp. Revelard 2002; Tauschek 2007). Dok su lokalni akteri u Bincheu fiksirali pravila, standardizirali izgled *Gillea* i tako formirali nove birokratske institucije usmjerene na karneval, akteri u gradovima i selima oko Binchea svojoj su kulturnoj praksi pristupali mnogo kreativnije. U konačnici je taj suodnos ustaljivanja pravila u Bincheu s jedne, te kreativnosti u okolici Binchea s druge strane,

postao temelj za tvrdnje lokalnih aktera u Bincheu da su oni pravi i jedini nositelji “autentične” tradicije.

Ključni događaj koji je učvrstio ovaj diskurzivni obrazac, dajući mu znanstvenu legitimaciju bilo je objavljivanje knjige lokalnog filologa i osnivača Međunarodnog muzeja maski i karnevala u Bincheu, Samuëla Glotza. U radu iz 1949. godine Glotz opisuje karneval iz Binchea kao autentičan i smislen folklorni izričaj usko povezan s lokalnom zajednicom koja brine o kontinuitetu lokalne tradicije. Glotz proziva imitacije karnevala iz Binchea kao nešto što proizlazi isključivo iz ekonomskih pobuda i što je daleko od “izvornog” konteksta. Opisuje ih terminom *Gille-Ersatz*, koji se još uvijek koristi u Bincheu, a upotrijebio ga je i *vieux Binchois* u novinskoj napisi iz 1948. godine. Glotz je svojom knjigom i kasnijim člancima stvorio monolitnu i snažnu interpretaciju karnevala koja je dala znanstveni legitimitet njegovoj zaštiti (Glotz 1949). Taj je diskurs jedan od razloga nastanka pravnih argumenata za njegovu zaštitu. Ideja o zaštiti karnevala dobivala je u karnevalskoj organizaciji sve veću važnost iz praktičnih razloga.

Naime, još je četrdesetih godina prošlog stoljeća gradonačelnik Binchea Charles Deliège osigurao opskrbu maskama, potpisavši ugovor s jednom francuskom tvrtkom koja se obvezala da će maske proizvoditi isključivo za karneval u Bincheu. Ta je tvrtka 1970-ih zatvorena pa je prekinuta i proizvodnja maski. Novonastala je situacija potaknula brojne rasprave među članovima gradskog vijeća Binchea koji su, da bi zajamčili opskrbu maskama, odlučili da će u svibnju 1974. godine po posljednji put kupiti pet tisuća maski. Tom su kupnjom trebali osigurati dovoljan broj maski za sljedećih pet godina, tijekom kojih je valjalo pronaći novo rješenje. Mjesni se obrtnik obavezao da će iznaći način kako da voštane maske proizvodi na tradicionalan način.

Potaknut tim osjećajem gubitka jedan je građanin Binchea, Adelson Garin, u novinama *T'avau Binche* 8. lipnja 1974. objavio članak u kojem je izrijekom tražio sljedeće: “Zaštitimo našu masku *Gillea!*” Zbog straha da bi sada bilo koja tvrtka mogla početi proizvoditi i neograničeno prodavati maske koje bi sličile onima iz Binchea, Garin je predložio uvođenje pravnog instrumenta za zaštitu maske:

Na sjednici gradskog vijeća predstavili smo zamisao prema kojoj bi grad Binche trebao prijaviti neku vrstu patenta za masku koja bi tada ušla u vlasništvo grada. Trebalo bi stoga detaljno opisati izgled i način na koji se maska proizvodi. Taj bi nam administrativni postupak – koji valja obaviti što prije – zajamčio zaštitu naše maske od imitacije i raznih vrsta obeščašćenja. Čini se da je naš prijedlog iznenadio neke članove gradskog vijeća, ali su ubrzo svi shvatili da je riječ o dobroj ideji. [...] Krajnje je vrijeme da učinimo nešto kako bismo zaštitili dobro grada Binchea, njegovu folklornu baštinu i njegov duh (Garin 1975:6-7).

Garinov poziv da se maska zaštiti pravnim sredstvima pokazuje svu kompleksnost novonastajućeg režima vlasništva, koji će u konačnici poslužiti kao strategija proizvodnje hijerarhija pristupa i uključivanja. Prvo, Garinov članak priziva snažan osjećaj gubitka do kojeg bi došlo ako bi nestao samo jedan od elemenata karnevala. Ako su neki članovi gradskog vijeća i imali sumnji oko toga valja li pribjeći pravnoj zaštiti karnevala, Garinova priča o gubitku i čuvanju na koncu je dovela do osmišljavanja mjera zaštite (usp. Aspraki 2007:37). Drugo, Garin govori o strahu među mještanima zbog mogućih imitacija. Obje su navedene dimenzije u konačnici dovele do Garinova prijedloga da se karneval pravno zaštiti kao lokalno kulturno dobro kojemu se – tumačenjem da duh karnevala proizlazi iz duša građana Binchea – pripisuje i prirodna svojstva.

Garinova zamisao da se tradicija obilježi kao lokalno kulturno dobro mora se promatrati u širem kontekstu promjena koje se događaju u mnogim sferama svakodnevnog života. U Bincheu je tijekom 1960-ih došlo do zatvaranja lokalne tekstilne industrije. Rudarstvo oko Binchea također je postupno nestajalo. Te su ekonomske promjene dovele do izuzetno visoke stope nezaposlenosti te su intenzivirale ili čak proizvele atmosferu gubitka (usp. Jeggle & Korff 1974; Noyes 2003; Korff 1980).

Sredinom devetnaestog stoljeća sam grad, odnosno gradonačelnik i gradsko vijeće, tj. politički akteri, prisvojili su pravo na interpretaciju i korištenje karnevala; grad je razvio i turističke ponude vezane uz karneval. Gradsko je vijeće 1883. godine osnovalo komisiju koja je trebala predložiti unapređenja vezana uz karneval kako bi se povećala njegova atraktivnost. Predloženo je da se ujednače ukrasi na kostimima, a grad se obavezao uvesti električnu javnu rasvjetu da bi posjetitelji mogli ostajati dulje u

noć. Konačno, i s obzirom na kasnije događaje paradoksalno, komisija je propisala novčane naknade kojima su se honorirale karnevalske skupine izvan Binchea za sudjelovanje na festivalu. One su lokalnoj povorci davale dodatni kolorit čineći je u turističkome pogledu još atraktivnijom (usp. Revelard 2002:87).

Godine 1985. lokalni su akteri osnovali udrugu *Défense, Maintien et Mise en Valeur des Traditions binchoises* (Obrana, zaštita i valorizacija tradicija Binchea) koja je imala status pravne osobe, a cilj joj je bio pratiti postupaju li sudionici karnevala u skladu s njegovim pravilima. Na općoj skupštini udruge koja se održala u prosincu 1990. godine taj je cilj dodatno proširen. Prema novoj odluci, udruga je također, pomoću odgovarajućih pravnih sredstava, trebala brinuti i za zaštitu žigova.

Čemu ovo proširenje djelatnosti udruge? Riječ je o logičnom nastavku Garinovih zamisli o vlasništvu nad tradicijom, odnosno nad zaštićenim nazivima *Gilles de Binche* i *Carnaval de Binche* i grafičkim prikazom voštanih maski koje se nose na Pokladni utorak ujutro. Bivši predsjednik udruge, Jean-Pierre Jaumot, objasnio je da se sam kostim ne može zaštititi žigom s obzirom na to da se već godinama koristi u području oko Binchea, ali i u cijeloj Valoniji (usp. Hafstein 2004a:301). Stoga je nemoguće dokazati autorstvo.⁵ Jaumot dva navedena žiga smatra nekom vrstom moralnog pritiska. U početku, udruga nije namjeravala pravno djelovati. Za Jaumota je žig bio više simbol nego konkretna mjera koja bi spriječila imitacije. Ali pismo navedeno na početku ovog članka pokazuje upravo suprotno. U tom je specifičnom slučaju, da bi se informirala o mogućim pravnim postupcima, karnevalska udruga čak kontaktirala i pravnika. Jaumot je održao konferenciju za novinare kako bi objasnio novi žig, a u svojem je govoru spomenuo ulogu Samuëla Glotza u oblikovanju lokalnog shvaćanja karnevala kao povijesne, autentične i značenjski bremenite tradicije. U priopćenju za javnost istaknuto je da je riječ o prvom žigu te vrste vezanom uz folklor te prvom žigu te vrste u Belgiji.

⁵ Govor Jean-Pierrea Jaumota na konferenciji za novinare, 10. prosinca 1985. godine (Arhiv udruge *Carnaval de Binche*).

Zaštita figurativnog znaka potaknula je Samuëla Glotza da objavi članak u kojem slavi ovaj važan korak u ostvarivanju pravne zaštite vrijednosti karnevala. Glotz je pritom pojasnio da je na taj način zauvijek riješeno pitanje zaštite jednog od najvažnijih elemenata karnevala – maske:

Maska je neizostavan dio tradicijskog karnevalskog lika. To je dobro poznato. Nestanak maske u sličnim je slučajevima bio prekretnica koja je dovodila do izumiranja tradicije, što se mora zaustaviti ako je to ikako moguće (Glotz 1986:30).

Autentičnost umjetničkog djela, vina, sira i drugih sličnih proizvoda može se dokazati te na taj način i kontrolirati distribuciju, kaže Glotz. Stoga je, iz njegove perspektive, pravna zaštita tradicijskih kulturnih dobara, poput karnevala, neizmerno važna. S time u vezi, Glotz kritizira činjenicu da u Belgiji nema zakona kojim bi se štitio folklor: “Područje folkloru uopće ne zanima zakonodavce te je u pogledu zakonske regulative sasvim zanemareno. Zakoni se stvaraju za kulturnu elitu. Oni zanemaruju zaštitu naših prastarih običaja” (Glotz 1986:31). Dakle, Glotz traži da se tradicijska kultura tretira kao i elitna. Usporedba s pravno zaštićenim dobrima, poput vina ili sira, pokazuje da je praksa dokazivanja autentičnosti u područje tradicijske kulture došla iz gospodarske sfere. U članku iz 1986. godine Glotz je već spomenuo UNESCO-ova nastojanja da na međunarodnoj razini zaštiti lokalnu tradicijsku kulturu: “Premda se UNESCO danas bavi zaštitom tradicijskih kulturnih dobara na međunarodnoj razini, mi smo bili bespomoćni prije no što smo dobili žig. Čini se da zajednica nije vlasnik svojih tradicija, svoje tradicijske baštine” (Glotz 1986:32). Zaštita žigom bila je za grad Binche jedan važan korak u pravom smjeru. Stoga je Glotz zahtijevao sustavniju politiku zaštite lokalnih kulturnih dobara, po mogućnosti na međunarodnoj razini.

Premda su mještani Binchea smatrali da je njihov žigom zaštićeni logotip prva takva pojava u globalnim razmjerima, noviji radovi o vlasništvu nad kulturnim dobrima pokazuju da se takva lokalna nastojanja moraju shvatiti kao dio međunarodnog diskursa o intelektualnom vlasništvu i folkloru (usp. Hafstein 2004b, 2007; Brown 1998). U slučaju Binchea, ovdje opisana povijesna stremljenja k zaštiti i očuvanju pokazuju da je riječ o procesima koji ni u kojem pogledu nisu ni linearni niti hijerarhijski. I međunarodne politike imaju svoje izvore, te mogu biti oblikovane

posredstvom nacionalnih tradicija i diskursa. Primjerice, Glotz je svoje konzervativno poimanje folkloru učinio popularnim već u 1940-ima kada je postulirao da se folklor mora štiti na isti način kao i materijalne spomenike. Način na koji je Glotz shvatio i protumačio UNESCO-ova nastojanja zaštite folkloru iz 1980-ih pokazuje kako međunarodni diskursi prodiru u konkretne kontekste. Da je Glotz poznao međunarodnu retoriku i da je ona utjecala na njegovo djelovanje, svjedoči činjenica da je kontaktirao s ljudima iz različitih dijelova svijeta koji su radili u muzejima posvećenima izrazima tradicijske kulture. Međutim, njegova nastojanja i argumenti ujedno otkrivaju da proces stvaranja baštine na lokalnoj razini ima svoje posebnosti koje su rezultat prožimanja lokalnih okolnosti i povijesti te lokalne recepcije međunarodnih diskursa (usp. Kirshenblatt-Gimblett 2006:182).

Lokalna nastojanja da se karneval označi kao iznimno lokalno nasljeđe temelje se na već uspostavljenim praksama hijerarhizacije i tradicionalizacije u okviru kojih se karneval iz Binchea ocjenjivao i tumačio kao vrijednosno nadmoćan karnevalima iz okolnih mjesta. Ipak, zajednice iz okolice Binchea doživljavale su vlastite karnevalske svečanosti jednako autentičnima i povijesno utemeljenima, a strategiju građana Binchea kojom su oni isticali svoju superiornost shvaćale su baš tako – kao strategiju, a ne kao činjenicu. Uspostavljanje vlasništva nad karnevalom iz Binchea dovelo je do kreativnih reakcija, primjerice u susjednom gradu La Louvièreu (usp. Hafstein 2004a). Jedna karnevalska udruga – Les Commerçants – nije paničarila zbog zaštićenog žiga u Bincheu te je uvela plastičnu masku koja je u potpunosti identična voštanoj maski iz Binchea, a druga karnevalska udruga – Les Indépendants – zaštićeni je žig izbjegla tako što je uvela drugačiji način proizvodnje maske. Iz toga vidimo kako je fiksiranje tradicije unutar Binchea potaklo kreativnost izvan Binchea, gdje inovativni pokladari nisu prestali slaviti karneval na svoj način.⁶

⁶ Kulturne prakse važan su resurs koji dovodi do kreativnosti unutar zajednice. Kreativnost dobiva na dinamičnosti zbog društvene i kulturne razmjene koja se odvija tijekom nadmetanja s drugim zajednicama, kao što je to pokazala Sabina Magliocco (1993) u svojem radu o politikama svetkovina na primjeru dviju sardinijskih svetkovina.

Zaštićeni žig i njegov pravni kontekst ocrtavaju novo područje i otvaraju nove razine interpretacije karnevala (usp. Noyes 2006:36). Prije nego što je uvedena pravna zaštita, prava posjedovanja i prava korištenja bila su predmet pregovora različitih diskurzivnih praksi. U povijesti su ovoga karnevala diskurzivne strategije isključivanja i uključivanja već postojale, samo bez pravnog konteksta. Te su strategije uvijek vodile prema kreativnim procesima transformacije izvan Binchea. Ipak, tvrdnja da se fiksiranje događa unutar Binchea, a kreativnost izvan njega, prejednostavna je. Riječ je, naime, o vrlo složenome procesu koji ni u kojem slučaju nije linearan. Elementi i pravila koji se danas izvode kao autentične i povijesne kulturne prakse zapravo su nastali kao inovacije, kao što pokazuje analiza materijalnih i nematerijalnih elemenata karnevala. Čak su i elementi prihvaćeni u praksama izvan Binchea bili ustaljeni tradicijom i stoga označeni kao kulturno dobro tamošnje lokalne zajednice (usp. Duquesne 1991). S povećanjem refleksivnosti zajednica grada Binchea počela je tražiti pravna sredstva kojima bi se ograničio pristup lokalnom resursu.

Povijest karnevala pokazuje porast zahtjeva da se lokalna varijanta karnevala smatra njegovim jedinim ispravnim oblikom. U očima lokalnog stanovništva zaštićeni nazivi i figurativni znakovi postali su neka vrsta sinegdohe za čitavi karneval. Reakcija karnevalske udruge na molbu jedne televizijske kuće i tvrtke za produkciju filmova ukazuju upravo na to: u jednom kratkom reklamnom spotu osoba maskirana kao *Gille* trebala je biti prikazana kako kupuje u supermarketu. Kostim nije bio iz Binchea, nego posuđen iz jedne druge zajednice u Valoniji. Tajnica karnevalske udruge reagirala je već istog dana, strogo zabranivši bilo kakvu komercijalnu uporabu *Gillea* ili samog karnevala. Uz isto je objašnjenje nešto ranije odbijen čak i sličan upit francusko-njemačkog TV kanala ARTE.⁷

Zabrana korištenja lika *Gillea* zapravo nije u skladu sa žigom koji štiti samo verbalne izraze, logotip i proizvodnju voštane maske, ali ne i cijeli lik *Gillea*. Taj primjer pokazuje kako lokalno stanovništvo interpretira zaštićeni žig, kako ga ono koristi na lokalnoj razini i kako se njime služi

⁷ Pismo Martine Antoine Brigitti Baudine, 22. listopada 1999. godine (Arhiv udruge Carnaval de Binche).

kao načinom pokazivanja svoje posebnosti. Zaštita žigom dovela je do stvaranja novog odnosa moći između lokalnih i ne-lokalnih aktera, jer sada ne-lokalni akteri smatraju karnevalsku udrugu vlasnikom materijalne dimenzije karnevala koji ima pravo donositi odluke o korištenju bilo kojeg elementa karnevala. Taj je novi odnos rezultat njihove samovoljne interpretacije zakona o zaštiti intelektualnog vlasništva te novonastalog pravnog konteksta. Na diskurzivnoj razini raniji argument koji se uglavnom temeljio na moralnoj odgovornosti prema održavanju tradicije sada je pretvoren u pravni argument. Međutim, u oba slučaja borba protiv zlouporabe i kopiranja služi da bi se povećalo poštovanje prema kulturi.

U svojoj analizi uporaba tradicijskih motiva Maora, Peter Shand (2002) tvrdi da se zakon često koristi da bi se zajednici u etničkom pogledu prikrbio ugled. Kontekst Binchea politički je i povijesno različit jer etnička i postkolonijalna dimenzija nisu relevantne, ali su konkretne interpretacije zakona o intelektualnom vlasništvu kao strategiji začuđujuće slične.

Prava korištenja unutar zajednice

Ograničenja pristupa karnevalu i njegovim reifikacijama ne odnose se samo na kontekst izvan zajednice već su vidljiva i unutar njezinih granica. Iz zapisa karnevalske udruge iz svibnja 1997. godine moguće je rekonstruirati raspravu unutar zajednice o poštivanju pravila koja proizlaze iz zaštite žigom. Etienne Desart, građanin Binchea i vlasnik trgovine stripova, o vlastitom je trošku proizveo dvadeset tisuća bedževa i satova sa slikom maske *Gillea*. Karnevalska je udruga tražila pet stotina eura za pravo korištenja naziva.

Prava korištenja mijenjaju se kad jedan korisnik ostvaruje dobit od zajedničkog resursa (usp. Noack 2003). Prava korištenja u okvirima tzv. zajedničkog dobra podrazumijevaju pravo na korištenje i pravo na promjenu dobra, kao i pravo na stjecanje koristi. Etienne Desart, koji je želio prodavati bedževe, pokušao je iskoristiti posljednje navedeno pravo. Međutim, zajednica je sankcionirala ovu ekonomsku aktivnost pojedinačnog lokalnog aktera. Udruga mu je isprva čak htjela i zabraniti prodaju bedževa, no kasnije su od toga odustali. Dakle, žig se unutar zajednice

koristi različito. Akteri koji su dio zajednice mogu koristiti zaštićeni žig i naziv na način koji je višestruko reguliran dok akteri izvana uopće nemaju pristup resursu: simbolička valorizacija i ekonomska procjena rezervirani su isključivo za lokalne aktere.

Interni propisi vezani uz prava korištenja pokazuju da postoje razlike vezane uz ekonomsku eksploataciju karnevala. Karnevalska udruga djeluje kao nadređena institucija. Ona polaže prava na interpretaciju u području simboličkog korištenja karnevala da bi se zadržao njegov tradicijski karakter, odnosno autentičnost izvedbe. Ipak, mnogi lokalni akteri pokušavaju simboličku vrijednost pretvoriti u ekonomski kapital. Etienne Desart nije jedini koji koristi naziv; čini to i lokalna pivovara, La Binchoise,⁸ dok lokalni proizvođač čokolade prodaje male čokoladne maske. Za razliku od prirodnih resursa, prekomjerna materijalna eksploatacija karnevala nije moguća. Zapravo, karnevalska se udruga bori protiv prekomjerne simboličke eksploatacije u kojoj se ugled karnevala koristi u ekonomske svrhe.

Lokalni su akteri također pronašli kreativna rješenja da bi dobili pristup tradiciji. Vlasnik službene internetske stranice karnevala⁹ – koji sam nije član karnevalske udruge – registrirao je naziv domene prije nego što se toga dosjetio bilo tko iz karnevalske udruge. U svojoj internetskoj trgovini on prodaje robu vezanu uz karneval. Građani Binchea kritizirali su ovaj način ostvarivanja osobnog profita korištenjem ugleda karnevala, a karnevalska ga je udruga zamolila da prestane prodavati proizvode preko interneta. Međutim, on je samo napravio poveznicu na novu stranicu gdje je nastavio s prodajom. Umjesto zaštićene maske, koristi se motivima s kostima *Gillea*. Tako je on na vrlo kreativan način izbjegao pravna ograničenja te njegov osobni profit od karnevala nije bilo moguće zaustaviti pravnim sredstvima.

Ključni argument koji se u Bincheu koristi za neprestanu borbu protiv imitacija i ekonomske eksploatacije jest tradicija. Prema mišljenju lokalne zajednice, karneval nikada nije bio povezan s lokalnom ekonomijom te ga je zajednica oduvijek slavila bez novčanog interesa. Taj je stav doveo

⁸ Usp. <http://www.brasseriebinchoise.be>.

⁹ Usp. <http://www.carnavaldebinche.be>.

do diskurzivne dihotomije: postoji kultura koja ima više ciljeve, a postoji i kultura koja ima ekonomske ciljeve te nju valja osuditi. Takav se način razmišljanja koristi da bi se postigla distinktivnost lokalne izvedbe. Da bi opisala tu dihotomiju, Barbara Kirshenblatt-Gimblett (2006:193) koristi se terminima “procjena” i “valorizacija”. Valorizacija nije vezana uz ekonomsku vrijednost, i upravo nju preferiraju glavni akteri u Bincheu. Procjena se pak temelji na shvaćanju da se kulturna dobra, znanje, artefakti i baština mogu preobličiti da bi se ostvarila ekonomska korist.

Čak se i njemačka *Folklorismusdebatte* može čitati na ovaj način. U svojim razmišljanjima o *Volkskultur aus zweiter Hand* – “narodnoj kulturi iz druge ruke” – Hans Moser je 1962. godine započeo raspravu o izvornoj i oponašanoj ili izmišljenoj tradicijskoj kulturi, godinama prije nego što su Hobsbawm i Ranger (1983) objavili svoja razmišljanja o izmišljenim tradicijama (Moser 1962). Moserove tvrdnje bile su važno polazište za daljnja razmišljanja o proizvodnji znanja u području folkloristike, premda su njegove početne ideje mnogi autori isprva kritizirali (usp. Bausinger 1966; Köstlin 1970; Welz 1996). Moser je razradio kriterije za odvajanje povijesnih i autentičnih kulturnih praksi od onih koje se izvode samo u kontekstu turizma i s pukim ekonomskim ciljem što je ujedno i jedan od lokalnih argumenata u slučaju Binchea. Razlika između “autentičnoga” i “imitiranoga” koristila se na lokalnoj razini kao diskurzivna strategija i prije nego što je ušla u znanstveni diskurs. U Bincheu je ova strategija imala različite svrhe: proizvodnju lokalnog identiteta, uspostavu vlasništva nad kulturnim dobrom i obilježavanje kulturnih značajki unutar nacionalne države.

Imajući na umu povijest neprestanih komodifikacija karnevala u Bincheu, lokalna shvaćanja “tradicije” i “kulture” u stručnoj se javnosti pojavljuju sa zakašnjenjem pridonoseći tako oblikovanju novih paradigmi.¹⁰ Zapravo, točnije je reći da su lokalni i znanstveni diskurs premreženi, da

¹⁰ Dorothy Noyes je na primjeru Languedoca tijekom razdoblja francuskog apsolutizma pokazala da korištenje lokalnih kulturnih karakteristika počinje i prije devetnaestog stoljeća. U njezinom primjeru akteri iz sedamnaestog stoljeća koristili su svoje kulturne prakse za iskazivanje lokalnih identiteta, konstruiranje razlika i njihovo obilježavanje u izvedbama (Noyes 2007; usp. i Göttisch 2003).

utječu jedan na drugi i da se jedan u drugoga uklapaju. Proizvodnja znanja u području istraživanja kulture pomaže u proizvodnji lokalne kulture. Znanstvenici ne samo da analiziraju nego i konstruiraju *lokalno* promatrajući ga sa svojeg znanstvenog gledišta. Označavanje kulturnih razlika složen je kulturni proces i – kao što tvrdi Konrad Köstlin – kulturna tehnika koja je svojstvena modernosti i ključna za modernost (Köstlin 1991; usp. Noyes 2007). Yúdice svugdje vidi korištenje kulturnih resursa, ali da bi se takva sveprisutnost shvatila u okvirima režima kulturnog dobra, valja tražiti objašnjenja i kontekstualizacije kroz historijske procese poput ovih koje sam prikazao na primjeru Binchea. Empirijske mikrostudije koje se bave svjetovima lokalnih aktera – kao što je, primjerice, Warnerova studija o kontradama u Sieni (Warner 2004) – pružaju okvir koji je neophodan za razumijevanje globalnih procesa koji doprinose oblikovanju lokalnoga (usp. Appadurai 1996, 2001; Shuman 1993).

Zaključak

Interpretacija povijesti valorizacije i procjene karnevala u Bincheu vodi do opisa karnevala kao lokalnog resursa. S porastom refleksivnosti, koja je doprinijela valorizaciji karnevala, lokalni su akteri namjeravali karneval označiti kao svoje lokalno kulturno dobro i, na temelju polarizacija koje njihov karneval deklariraju kao star i izvoran, legitimirati svoja prava na svoju tradiciju.

Akteri izvan Binchea pokušali su iskoristiti valorizaciju karnevala, kako na simboličkoj, tako i na ekonomskoj razini. Vodeći akteri u Bincheu na to su reagirali tako što su razvili mehanizme isključivanja. Ti su mehanizmi kulminirali pravnom zaštitom, žigovima *Carnaval de Binche* i *Gille de Binche*. Na taj su način regulirali pristup lokalnom resursu, a argumenti koji su se ranije javljali na razini diskursa sada su se preselili u pravni okvir. Pristup resursu bio je reguliran čak i unutar same zajednice. Ograničena je mogućnost ostvarivanja profita za pojedince, a povećana su prava cijele zajednice, točnije onih koji su sami sebe proglasili zastupnicima cijele zajednice. Tako se na ovom primjeru koncept vlasništva nad kulturnim

dobrom otkriva kao kulturna praksa koja stvara strategije osnaživanja i na njih se oslanja.

Zaštita nematerijalne kulture pravnim mjerama koje funkcioniraju analogno zaštititi intelektualnih prava korak je prema tome da se folklor, tradicija ili obrtničke vještine učine komodificiranim dobrom. Slučaj iz Binchea pokazuje, međutim, da hegemonijsko shvaćanje kulture zapravo predstavlja neku vrstu zaštite od slobodne ili nekontrolirane komodifikacije kulture. Primjerice, zaštita naziva nije bila namijenjena ekonomskim ciljevima. Njezin je cilj bio spriječiti ekonomske zloporabe unutar Binchea i izvan njega. U analizi Patuma iz Berge, katalonske proslave vezane uz Tijelovo, Dorothy Noyes pokazuje kako je uvođenje pravnog konteksta dovelo do promjene odgovornosti za njegovu izvedbu (Noyes 2003). Oni koji određuju pravila također tvrde da imaju pravo na hegemonijsku interpretaciju određene kulturne prakse. To može rezultirati društvenim sukobima.

Ipak, osim društvenih promjena koje su jasno vidljive, slučaj Binchea upućuje i na činjenicu da su ograničenja korištenja znakova ili aluzija vezanih uz karneval samo jedan od rezultata pojačavanja pravnih mjera. Restrikcije dovode i do povećanja kreativnog potencijala. Kreativni akteri unutar i izvan zajednice domišljato su reagirali na nove zakonske parametre te su karneval iskoristili u vlastite svrhe. Tako se, s jedne strane, zamjećuje kako diskurzivni obrasci u interpretaciji karnevala postaju ustaljeni i kako uz primjenu zakonskih mjera sam događaj postaje sve monolitniji. S druge strane, javljaju se nova čitanja i nove kreativne reinterpetacije karnevala.

Najzad, valja spomenuti i novije događaje vezane uz karneval. Od 2003. godine karneval iz Binchea nalazi se na UNESCO-ovom popisu *Remek-djela usmene i nematerijalne baštine čovječanstva* (Tauschek 2007). Na simboličkoj razini, ovaj globalni status, kao što to kaže Barbara Kirshenblatt-Gimblett, znači najšire pravo pristupa lokalnoj tradiciji. Ta tradicija sada pripada – barem u metaforičkom smislu – ne samo lokalnim akterima nego i svjetskoj zajednici baštinika. Taj novi kontekst dovodi do paradoksa:

Patenti, žigovi, poslovne tajne i autorska prava štite prava i interese nositelja tako što ograničavaju pristup, dok je namjena statusa baštine

zaštiti objekt ili praksu od nestanka tako da im svi imaju pristup (Kirshenblatt-Gimblett 2006:184).

Mnogo prije nego što je UNESCO proglasio karneval iz Binchea svima pristupačnom baštinom čovječanstva, on je dobio status lokalne, regionalne, nacionalne i međunarodne baštine. U dugom slijedu metakulturnih postupaka (usp. Kirshenblatt-Gimblett 2004) lokalni je običaj postao refleksivna kulturna praksa s različitim dimenzijama simboličke i ekonomske vrijednosti (usp. Kuutma 2007). A ako krenemo i dalje od pitanja koje se sve dimenzije pristupa stvaraju, mogli bismo tvrditi da je upravo percepcija otvorenog pristupa – karneval kao zajedničko i javno dobro – nagnala lokalne aktere na pravnu zaštitu njihove tradicije. Lokalni su akteri svoj karneval doživljavali kao pristupačno dobro na koje bi se mogli referirati i koje bi na kreativne načine mogli koristiti i akteri izvan lokalnih okvira. Transformacije same prakse stvorile su nove prakse koje su zatim potaknule različite strategije isključivanja na lokalnoj razini. Lokalni akteri stoga su smatrali da je neophodno označiti karneval kao njihov, vlastiti, kao lokalno ukotvljeno kulturno dobro.

Preveo: Mateusz-Milan Stanojević

Literatura:

- Appadurai, Arjun.** 1996. "The Production of Locality". U *Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalizations*. Arjun Appadurai, ur. Minneapolis: University of Minnesota Press, 178-199.
- Appadurai, Arjun.** 2001. "Grassroots Globalization and the Research Imagination". U *Globalization*. Arjun Appadurai, ur. Durham: Duke, 1-21.
- Aspraki, Gabriella.** 2007. "Tradition as Development Strategy". U *Cultural Heritage as Reflexive Traditions*. Ullrich Kockel i Máiréad Nic Craith, ur. New York: Palgrave, 34-75.
- Bausinger, Hermann.** 1966. "Zur Kritik der Folklorismuskritik". U *Populus Revisus*. Hermann Bausinger, ur. Tübingen, 61-75.
- Bendix, Regina.** 2007. "Kulturelles Erbe zwischen Wirtschaft und Politik. Ein Ausblick". U *Prädikat "HERITAGE". Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen*. Dorothee Hemme, Markus Tauschek i Regina Bendix, ur. Berlin: LIT Verlag, 337-356.

- Brown, Michael F.** 1998. "Can Culture be Copyrighted?" *Current Anthropology* 39:193-222.
- Brown, Michael F.** 2005. "Heritage Trouble. Recent Work on the Protection of Intangible Cultural Heritage". *International Journal of Cultural Property* 12:40-61. = u ovom zborniku.
- Coombe, Rosemary J.** 1998. *The Cultural Life of Intellectual Property. Authorship, Appropriation, and the Law*. Durham: Duke University Press.
- Duquesne, Francis.** 1991. *Si Laetare m''était conté. La carnaval louviérois*. La Louvière: vlastito izdanje.
- Garin, Adelson.** 1975. "Protégeons notre masque de Gille". *El Mouchon d'Aunia* 1:6-7.
- Glutz, Samuël.** 1949. *La Carnival de Binche*. Bruxelles: Editions du Folklore Brabançon.
- Glutz, Samuël.** 1986. "Une 'première' dans le folklore européen. Le depot, au bureau de brevets de La Haye (pour le Bénélux et la France), des appellations 'carnaval de Binche' ainsi que des 'masques' du Paysan et du Gille". *El Mouchon d'Aunia* 2:30-33.
- Göttisch, Silke.** 2003. "Volkskultur". U *Handbuch Populäre Kultur. Begriffe, Theorien und Diskussionen*. Hans Otto Hügel, ur. Stuttgart, Weimar: J. B. Metzler Verlag, 83-89.
- Hafstein, Valdimar.** 2004a. "The Politics of Origin. Collective Creation Revisited". *Journal of American Folklore* 117:300-315.
- Hafstein, Valdimar.** 2004b. *The Making of Intangible Cultural Heritage. Tradition and Authenticity, Community and Humanity*. Doktorska disertacija. University of California, Berkely.
- Hafstein, Valdimar.** 2007. "Claiming Culture. Intangible Heritage Inc., Folklore®, Traditional Knowledge™". U *Prädikat "HERITAGE". Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen*. Dorothee Hemme, MarkusTauschek i Regina Bendix, ur. Berlin: LIT Verlag, 75-100. = u ovom zborniku.
- Hann, Chris M.** 1998. "Introduction. The Embeddedness of Property". U *Property Relations. Renewing the Anthropological Tradition*. Chris M. Hann, ur. Cambridge: Cambridge University Press, 1-47.
- Hobsbawm, Eric i Terence Ranger,** ur. 1983. *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press. = 2002. *Izmišljanje tradicije*. Beograd: XX vek. Prevele Slobodanka Glišić i Mladena Prelić.
- Huber, Brigit.** 2005. "'Open-source'-Software und 'kulturelles Erbe' indigener Bevölkerung zwischen Markt und alternative Rationalität. Von der Anthropologie des Rechts zu einer Anthropologie als Basis des Rechts". U *Recht und Religion im Alltagsleben. Perspektiven der Kulturforschung. Festschrift für Walter Hartinger*. Manfred Seifert i Winfried Helm, ur. Passau: Klinger, 41-59.
- Jeggle, Utz i Gottfried Korff.** 1974. "Zur Entstehung des Zillertaler Regionalcharakters. Ein Beitrag zur Kulturökonomie". *Zeitschrift für Volkskunde* 70:39-57.

- Kirshenblatt-Gimblett, Barbara.** 2004. "Intangible Heritage as Metacultural Production". *Museum International* 56:52-65. = dijelom u ovom zborniku.
- Kirshenblatt-Gimblett, Barbara.** 2006. "World Heritage and Cultural Economics". U *Museum Frictions. Public Cultures/Global Transformations*. Ivan Karp, Corinne A. Kratz, Lynn Swajaja, Tomas Ybarra-Frausto, Gustavo Buntinx, Barbara Kirshenblatt-Gimblett i Ciraj Rassool, ur. Durham: Duke University Press, 161-202. = u ovom zborniku.
- Korff, Gottfried.** 1980. "Folklorismus und Regionalismus. Eine Skizze zum Problem der kulturellen Kompensation ökonomischer Rückständigkeit". U *Heimat und Identität. Probleme regionaler Kultur*. Konrad Köstlin i Herman Bausinger, ur. Neumünster: Wachholtz, 39-52.
- Köstlin, Konrad.** 1970. "Folklorismus und Ben Akiba". *Rheinisches Jahrbuch für Volkskunde* 20:243-256.
- Köstlin, Konrad.** 1978. "Fastnacht und Volkskunde. Bemerkungen zum Verhältnis eines Fachs zu seinem Gegenstand". *Rheinisches Jahrbuch für Volkskunde* 23:7-22.
- Köstlin, Konrad.** 1991. "Folklore, Folklorismus und Modernisierung". *Schweizerisches Archiv für Volkskunde* 87:46-66.
- Kuutma, Kristin.** 2007. "The Politics of Contested Representation. UNESCO and the Masterpieces of Intangible Cultural Heritage". U *Prädikat "HERITAGE". Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen*. Dorothee Hemme, Markus Tauschek i Regina Bendix, ur. Berlin: LIT Verlag, 177-195.
- Magliocco, Sabina.** 1993. *The Two Madonnas. The Politics of Festival in a Sardinian Community*. New York: Peter Lang.
- Moser, Hans.** 1962. "Vom Folklorismus in unserer Zeit". *Zeitschrift für Volkskunde* 58:177-209.
- Noack, Julia.** 2003. *Common Dilemma. Objektivationen und Entwicklungstendenzen bei der Nutzung von Gemeinschaftsgütern aufgezeigt im Bereich der Europäischen Ethnologie*. Freiburg: Wissenschaft & Öffentlichkeit.
- Noyes, Dorothy.** 2003. *Fire in the Plaça. Catalan Festival Politics after Franco*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Noyes, Dorothy.** 2006. "The Judgement of Solomon. Global Protections for Tradition and the Problem of Community Ownership". *Cultural Analysis* 5:27-56. = u ovom zborniku.
- Noyes, Dorothy.** 2007. "Voice in the Provinces. Submission, Recognition and the Making of Heritage". U *Prädikat "HERITAGE". Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen*. Dorothee Hemme, Markus Tauschek i Regina Bendix, ur. Berlin: LIT Verlag, 33-52.
- Revelard, Michel.** 2002. *Le Carnival de Binche. Une ville, des homes, des traditions*. Tournai: Le Renaissance du Livre.
- Schwartz, Hillel.** 1996. *The Culture of the Copy. Striking Likenesses, Unreasonable Fascimiles*. New York: Zone Books.

- Shand, Peter.** 2002. "Scenes from the Colonial Catwalk. Cultural Appropriation, Intellectual Property Rights, and Fashion". *Cultural Analysis* 3:47-88.
- Shuman, Amy.** 1993. "Dismantling Local Culture". *Western Folklore* 52:345-364.
- Tauschek, Markus.** 2007. "'Plus outre' – Welterbe und kein Ende? Zum Beispiel Binche". U *Prädikat "HERITAGE": Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen*. Dorothee Hemme, Markus Tauschek i Regina Bendix, ur. Berlin: LIT Verlag, 197-224.
- Tschofen, Bernhard.** 2007. "Antreten, ablehnen, verwalten? Was der Heritage-Boom der Kulturwissenschaften aufträgt". U *Prädikat "HERITAGE": Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen*. Dorothee Hemme, Markus Tauschek i Regina Bendix, ur. Berlin: LIT Verlag, 19-32.
- Warner, Anna-Kathrin.** 2004. *Die Contraden von Siena. Lokale Traditionen und globaler Wandel*. Frankfurt/Main, New York: Campus.
- Welz, Gisela.** 1996. *Inszenierungen kultureller Vielfalt. Frankfurt am Main und New York*. Berlin: Akademie Verlag.
- Yúdice, George.** 2003. *The Expediency of Culture*. Durham: Duke University Press.

Markus Tauschek radi na Odjelu europske etnologije Sveučilišta Christian Albrecht u Kielu. Područje njegova znanstvenog interesa obuhvaća metodologiju etnoloških istraživanja, običaje i svetkovine te kulturnu baštinu, posebice procese stvaranja baštine. S Reginom Bendix i Dorothee Hemme uredio je zbornik *Prädikat "HERITAGE": Wertschöpfungen aus kulturellen Ressourcen* (2007). Autor je knjige *Wertschöpfung aus Tradition: der Karneval von Binche und die Konstituierung kulturellen Erbes* (2010) u kojoj se bavi problemima i procedurama valorizacije karnevala u Bincheu kao baštine. U tekstu koji ovdje donosimo, a koji je prvotno objavljen 2009. godine u posebnom broju časopisa *Ethnologia Europaea*, Tauschek predstavlja i analizira aporije lokalnih i globalnih strategija definiranja karnevala u Bincheu kao baštine.